

**Tractatvs De Præventionē Ivdiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt XIV. De Præuentione in causis feudalibus, si de feudo fuerit
controuersia. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

coram And. decis. 87. numero 11. Cratier, consil. 79. num. 7. Plura de hoc tertio casu diximus, cap. 10. n. 1. & sequē. 2.

17 Hic tamen opportunē quæritur quid dicendum sit de diuersis terminis vnius eiusdemque census, seu annui redditus, vtrum tales causæ sint ita connectæ, vt iudex coram quo actum fuit pro vno termino, censetur totam causam præuenisse etiam quoad terminos postea decursos. Hoc idem tractat Iaf. consil. 9. n. 5. lib. 1. & bene Merlin. decis. 723. n. 3.

In hac quæstione Rota coram Ludouic. dec. 345. existimauit duas istas causas esse diuersas, & per consequens iudicem aditum pro solutione diuersorum census terminorum, procedere posse, non obstante litispendentia super aliis terminis absque periculo attentatorum; cum tot sint debita quot sunt termini decursi. Quod est verum, si petitio vel executio simpliciter facta fuerit pro termino, vel terminis tunc decursis. Secus si petitum fuerit debitorem cogi tam pro fructibus decursis, quam decurrendis, quod recte fieri posse testatur Salgad. in tract. de Reg. prot. et par. 4. c. 11. n. 29. Tunc enim cum petitio sit generalis, locus esset regulæ d. l. vbi cæptum, vel d. l. nulli. Propter pendentiam litis vniuersaliter, vel generaliter intentatæ.

19 Sed hic alia insurgit quæstio, videlicet vtrum creditor annui redditus, possit inuito debitore agere ad solutionem partis census, vel censum decursorum? Et dicendum est non posse, ne continentia causæ diuidatur. Et præterea, quia sicut debitor creditorem cogere non potest, vt partialem recipiat solutionem, propter multa incommoda quæ secum affert solutio partialis, l. Tutor. §. Lucius. ff. de Vfur. Hieron. Buttigell. in l. quidam existimauerunt, n. 15. ff. si cert. per. Afinsius, in tract. de exec. §. 7. c. 162. per tot. Ita nec creditor cogere potest debitorem, vt sibi partialem faciat solutionem, sed illa non admittitur nisi interueniente mutuo tam debitoris quam creditoris consensu, ex regula correlatiuorum. Negulant. de pignor. in §. p. & 2. membr. 3. p. n. 18. Add. ad Mathesil. singul. 115. n. 1. Gomez. tom. 2. var. resol. c. 10. de inuid. n. 5. versic. Pulchrum tamen dubium est. Fachin. lib. 10. qu. iuris controu. cap. 59. versic. Secundum argumentum. Eadem ratione, si creditor partem sui crediti petat in iudicio, alia portione suspensa, valida quidem est creditoris petitio, sed quæ exceptione submoueat, si debitor de continentia causæ non diuidenda opponat. Vt dicunt communiter DD. in l. cum quedam puella, §. quoties, ff. de iuris. omni. ind. & tradit Cens. in tract. de censib. q. 72. n. 12. versic. Nec etiam obstat quarta ratio. Afflic. d. c. 15. §. 54. n. 6. & ibi Addent. Trentacinq. lib. 2. de iudic. resol. 3. vbi plenè materiam huius capituli pertractat. Menoch. de arbit. cas. 371. n. 14. & 15. Alex. Arerin. & Imola in l. 1. ff. de acquir. possess. Ioseph. Ludou. decis. Lucens. 49. per tot. Caroc. de oblat. p. 2. q. 7. n. 23. & sequent. Limita tamen vt per Rotam decis. 434. n. 2. p. 2. recentior. vbi vide. Concludit enim exceptionem hanc, ne continentia causæ diuidatur, habere locum quando adest identitas causæ & personarum; secus si eadem non esset causa defensionis, nec eadem personæ.

21 Hoc vltimo loco subiiciendum est exceptionem istam, Ne continentia causæ diuidatur, non solum coram iudice ordinario, verum etiam coram delegato opponi posse. Rota dicta decis. 91. num. 21. part. 6. Recentior.

De hac materia continentia causæ non diuidendæ agit Salgad. in labyr. credit. par. 1. cap. 4. num. 15. & eod. cap. §. 3. num. 6. & Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 16. num. 34. cap. 10. num. 100. & segg. vbi disanlegerius de Præuent. Iudic.

cit quod continentia causæ non attenditur, nec inconueniens illud, quod sequi possent diuersæ sententiæ quando personæ sunt diuersi fori & ad vnum trahi nequeunt, veluti si res sint in diuersis locis & iurisdictionibus.

CAPVT XIV.

ARGVMENTVM.

De præuentione in causis feudalibus, si de feudo fuerit controuersia. De iurisdictione Domini Reitoris Comitatus Venassini in toto Comitatu in castris infeudatis, vel non infeudatis. An & quomodo illi competat. Causa feudalibus per leges feudales decidenda, tractari debet coram Domino feudi, & sic coram Domino Rectore Comitatus, qui ius reddit vice & nomine supremi Principis nostri, secus si causa decidenda sit secundum ius commune, tunc enim coram Iudicibus ordinariis competentibus tractanda est. Quid si agatur de fructibus feudi, aut de possessorio iudicio super feudo.

SVMMARIVM.

- 1 Dominus Rector Comitatus Venassini, vti Præf. Provincie, habet merum & mixtum imperium in toto Comitatu.
- 2 Conseruando in materia iurisdictionis feudalibus est attendenda.
- 3 Si de feudo fuerit controuersia, cognitio ad Dominum feudi spectat, vel ad eius officiales.
- 4 Quando pares curia cognoscere debent de causis feudalibus, hoc facere possunt per Locumtenentes.
- 5 Feuda in Comitatu Venassino sunt redacta ad instar bonorum patrimonialium.
- 6 Quando causa feudalibus non est decidenda secundum leges feudi, sed secundum dispositionem iuris communis, tunc Dominus Rector Comitatus procedit vti iudex ordinarius, non vti iudex feudi. Præuentioni locus est quoad fructus feudi inter Dominum feudi & iudicem ordinarium. In iudicio possessorio vtrum sit locus præuentioni.

QUÆSTIO ista tangit materiam præuentionis, quia si in causa feudali procedendum sit priuatiuè coram iudice feudi, qui est Reuerendissimus Dominus Rector Comitatus Venassini, tunc non erit locus præuentioni in præiudicium ipsius, & tribunalis eiusdem, Sin minus, facilius admittetur contra ipsum præuentioni, vel ratione priuilegij, vel aliis de causis ob quas recedi potest à iurisdictione ordinaria. Pro cuius resolutione duo casus distinguendi sunt. Primus est, quando agitur de negotio quod per leges feudales est decidendum, veluti si agatur de seruitutibus per feudatariū Principi præstandis, de inuestitura feudi, & aliis similibus, vel de iuribus ex natura feudi, vel ex pacto, Domino feudi erga subditos competentibus: Et tunc verus iudex vassallorum est Præf. Provincie, & sic in Comitatu Venassino Dominus Rector dicti Comitatus

mitatus. † Quia omnis iurisdicção, quæ olim super castris eiusdem Comitatus competebat Domino Comiti Tholosan, hodie etiam cum mero & mixto imperio ad præfatum Dominum Rectorem Comitatus deuoluta est, vt de eodem Domino rectore loquens testatur Castrenf. *consil.* 406. n. 4. vol. 1. Quod intelligendum est de castris non infeudatis, nam infeudatorum iurisdicção, merum & mixtum imperium, ad feudatarios ex concessione Principis translata sunt, vt diximus *cap.* 11. num. 1. Quia vt ipse ait, Præfcs provincie metum habet imperium in tota Provincia. Vnde videmus quod solus Dominus Rector Comitatus homagia vassallorum recipit, inuestituras feudales concedit, caualcas indicit, & alios omnes actus facit, quibus se pro vassallorum iudice ordinario gerit. † Quæ consuetudo in hac materia est attendenda, vt per Henric. Bohic. in *cap. ex parte.* n. 4. de Feud.

Vulgarum autem illud axioma, quo dicitur cognitionem ad feudi Dominum spectare, si de feudo fuerit controuersia, non de solo Domino superiori feudi intelligendum est, sed ad ipsius etiam officiales referendum, per quos ius redditur vice & nomine Superioris Domini, qualis est dictus Dominus Rector: & ita loquuntur Doctores, vt videre est apud Borell. in *summa decis.* lib. 2. tit. 33. de appellat. num. 1293. his verbis; *Quod dum dico, de magistratibus ab eo institutis intelligo.* Barbof. in *cap. cæterum.* num. 3. de iudic. in illis verbis, *Vel eius iudice temporali.* † Et ideo in casibus in quibus Pares curie iudicare debent, iudicant per se, vel per Vicegerentem seu locumtenentem, Mozz. de *natural. feud.* num. 17. Vbi dicit illum locumtenentem habere iurisdiccionem ordinariam in vassallos, seu feudatarios, Rosent. de *feud.* *cap.* 12. *concl.* 2. n. 44. & 45. Vbi etiam ostendit consuetudine induci posse, vt de rebus feudalibus soli certi iudices cognoscant.

Alter casus est, quando agitur de negotio quod per leges feudales decidendum non est, veluti si quis vigore instrumenti publici paratam habentis executionem, & clausularum in eo contentarum, peteret se immittere in possessionem cuiusdam feudi, vel feudum ipsum de pignore capi, (quod fieri potest, cum feuda in Comitatu Venetissimo sint redacta ad instar bonorum patrimonialium, Bertrand. *consil.* 237. num. 1. vol. 6. D. Ludonic. Bcll. *consil.* 3. num. 64. & *consil.* 4. num. 1. & 8.) Hoc casu non est quærendum de aliqua iudicis feudalitis tanquam feudalitis prærogatiua, cui tunc locus est, quando negotium ex lege feudali decidendum est; At hic secundum ius commune sententia proferenda: Et propterea † Dominus Rector habet quidem iurisdiccionem, sed non tanquam Iudex feudi, vt tradunt DD. in dicto *cap. cæterum.* de iudic. Mynsing. *centur.* 1. *observat.* 99. num. 2. Cessat enim omnis iurisdicção feudalitis cessante fundamento, dum non agitur ex lege feudi in qua tanquam in basi substituitur omnis potestas iudicum feudalium tanquam feudalium, Alexand. *consil.* 79. num. 1. volum. 1. Nicol. Euerar. *consil.* 138. Præclarissime Domine, per tot. Herman. Vultei in *tract. de feud.* lib. 2. *cap.* 2. num. 39. Carol. de Grass. in *tract. de Effect. cleric.* effect. 1. num. 729. Sord. *consil.* 193. num. 13. & 14. Rosent. de *feud.* c. 12. *conclus.* 2. cum. 3. Balzaran. de *feud.* Tit. apud quos vel apud quem controuers. feud. desiniri deb. ad textum, num. 10. in fine *versic.* Item vbi non agitur.

Colligitur ex præmissis, multo magis posse auctoritate Iudicis cuiuslibet ordinarij competentis, fructus feudi capi de pignore, & præuentioni locum esse inter Iudicem exequentem & Iudicem ordina-

rium feudi in quo fructus siti sunt. Quia regulatè fructus feudi ab ipso Vassallo sine consensu Domini alienari possunt: Clar. in §. *feudum.* q. 30. n. 9. Hartm. *Pist. lib.* 1. q. 15. n. 35. Sed hæc iurisdicção est cumulatiua cū Domino feudi, seu eius Iudicibus ordinariis: Hartman. *Pistor d. lib.* 1. q. 15. n. 90. & 93. & per consequens inter ipsos locus erit præuentioni.

Difficultas est circa Iudicem ordinarium, vtrum possit excludere Iudicem feudi, saltè per viam præuentionis, quando agitur de possessorio feudi, quod secundum leges ciuiles decidendum est. Plurimi DD. volunt causam istam priuatiuè spectare ad Dominum feudi, nec Iudicem ordinarium posse hæc causam præuenire: & hanc communem esse sententiam testatur Farinac. q. 8. n. 22. *versic.* Et hoc, sine agatur: & plures citat Carol. de Grass. de *effectibus clericatus.* effect. 1. n. 732. Licet dicat magis communem esse DD. sententiam, quod Iudex ordinarius possit cognoscere de causa feudali quoad possessorium. Sane pro vtraque parte multi DD. citantur: vt videre est apud Farinac. & Carol. de Grass. in *locis citatis.* & apud Barbof. in *cap. cæterum.* n. 4. de iudic.

In hac controuersia; Ego adhæreo primæ distinctioni: si enim possessorium secundum leges feudales decidendum sit, veluti dum possessorium admixtam habet causam petitorij; hoc casu dico, cognitionem spectare priuatiuè ad Dominum feudi, neque locum esse præuentioni: sed si causa possessorij decidenda sit secundum leges Ciuiles, existimo locum esse præuentioni, vt bene comprobatur Hartman. *Pist. d. lib.* 1. q. 15. n. 8. vbi plurimos allegat, Menoch. *remed.* 3. *re. in.* n. 422.

CAPVT XV.

ARGVMENTVM.

De præuentione in causis præiudicialibus. Quid sit præiudicium. Quæ & quodplex causa præiudicialis. De præiudicialibus quæstionibus ex causa status, vel ratione præeminentiæ, in causis se contingentibus vel non contingentibus. De quæstione præiudiciali incidenter proposita, quod non operetur præuentionem; & quomodo hoc casu concipi debeat sententia. De causa præiudiciali per modum reconuentionis proposita. De ea quæ proponitur principaliter per modum actionis. Et de præiudicio causæ ciuilis ad criminalem, & e contra. Et de diuersis casibus in quibus vna causa est alteri præiudicialis. Causa manutentionis in possessione, an & quando sit præiudicialis ad causam criminalem vsurpationis.

SVMMARIVM.

- 1 Iudicium prius intentatum, prius debet terminari.
- 2 Iudicium præiudiciale, quamvis posterius intentatum, prius finiri debet.
- 3 Præiudicium quid sit. Et quid sit actio præiudicialis, num. 4.
- 5 Præiudicialis quæstio quandoque solum habet vim dilatoriam.
- 6 Si iudex velit coniungere cum negotio principali exceptionem præiudicalem dilatoriam, datur appellatio